

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

İktisat Bölümü

İktisat Politikası Anabilim Dalı

ehergec@gmail.com

www.etemhocam.com

Ders Konuları

- Para ve Finansal Piyasalara Giriş
- Finansal Araç ve Aracılar,
- Finansal Gelişme
- Paranın Tanımı ve Fonksiyonları
- Faiz Oranı
- Portföy Tercihi Kuramı ve Aktif Talebi
- Faiz Kuramları
- Faiz Oranlarının Yapısı
- Para Talebi Kuramları
- Paranın Ekonomiye Geçiş Mekanizmaları
- Ekonominin Genel Dengesi

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Derse İlişkin Genel Bilgiler

- Değerlendirme

Vize (%40) Final (%60)

- Kaynak Eserler

Finansal Piyasalar ve Kurumlar, F.S. Mishkin

Para Teorisi, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayın, S. Gerek

Para Banka ve Finansal Sistem, E. Erdem

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

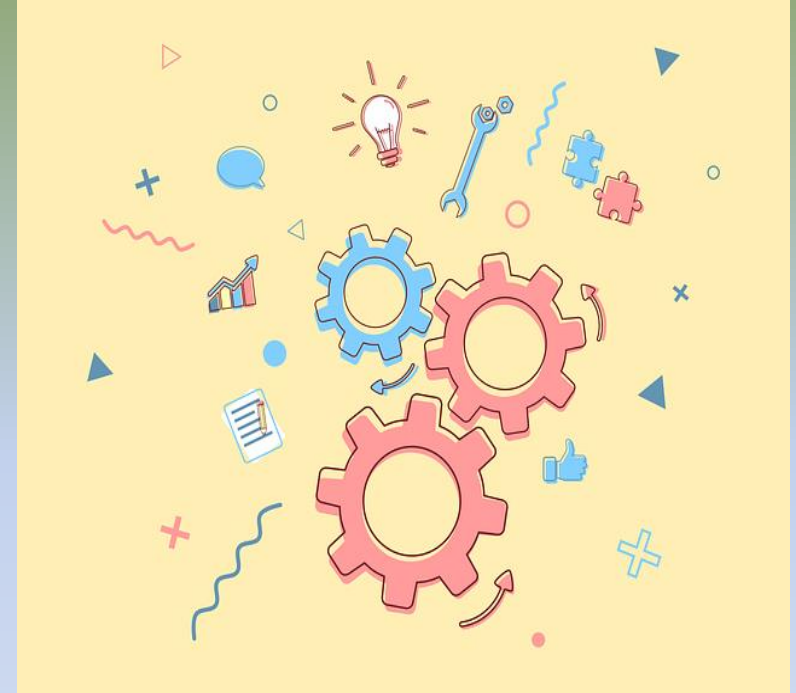
Para ve Finansal Piyasalara Giriş

- Sistem ?
- Finansal Sistem ?

Amaç

Unsurlar

Önem

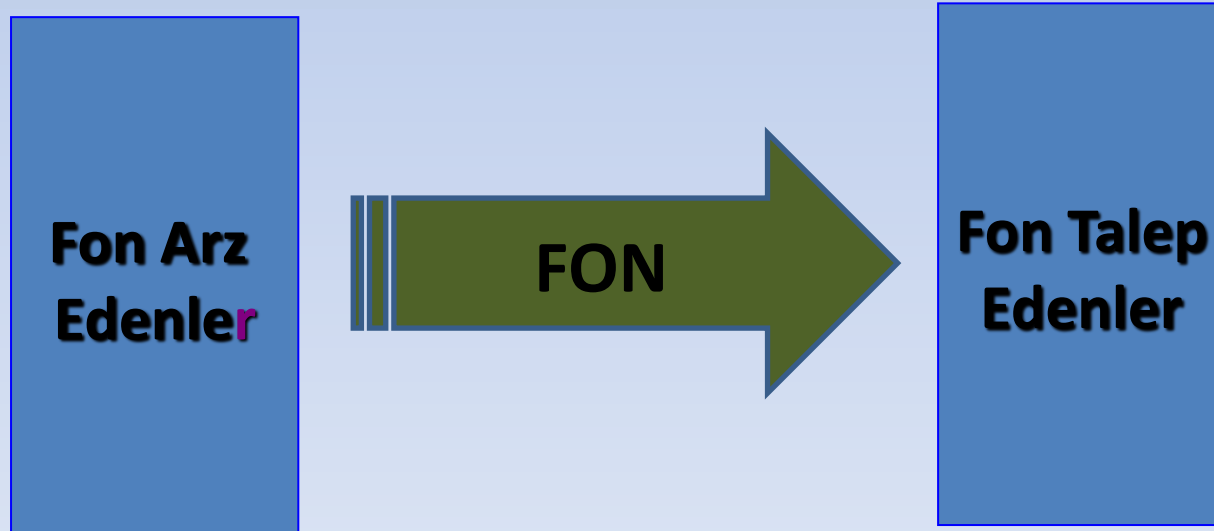
Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Amaç: Fon Transferi

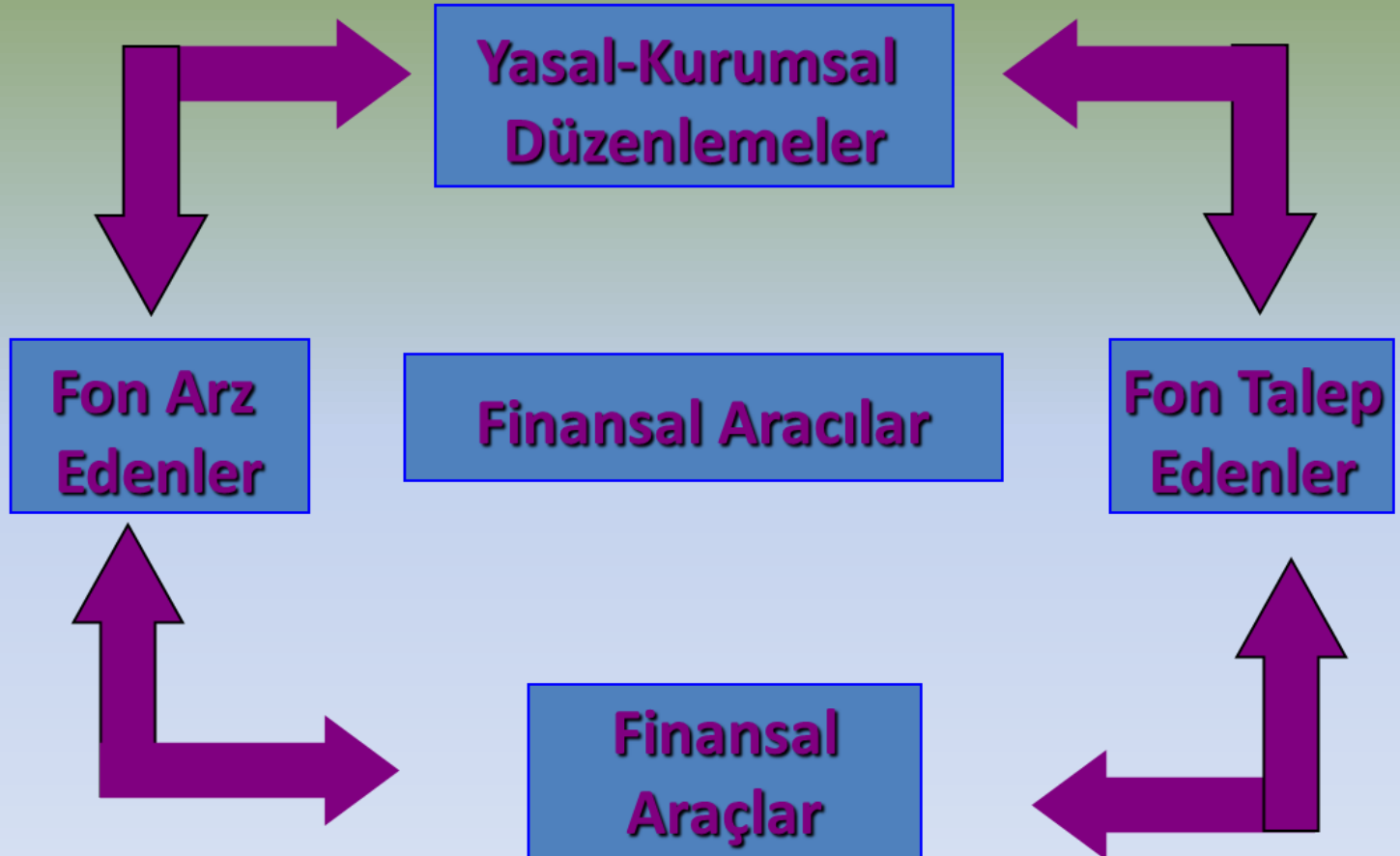
Sistemin temel amacı, fon ihtiyacı olan ekonomik birimleri, fon fazlası olan kişilerle bir araya getirmek ve etkin bir fon akışını gerçekleştirmektir.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

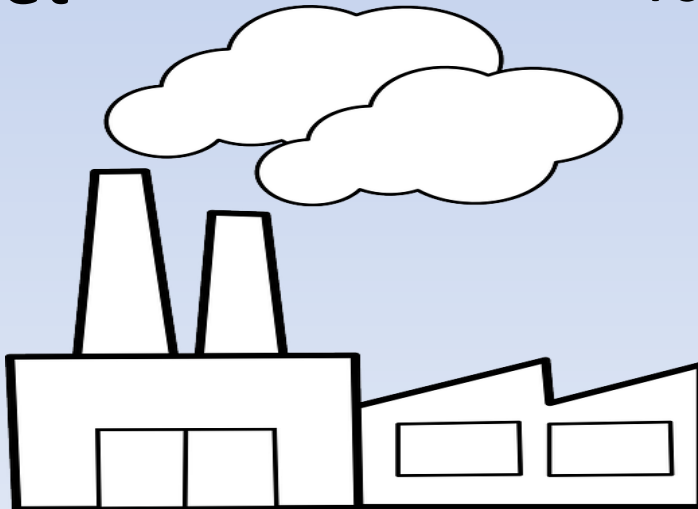
Finansal Sistem

Finansal Sistem

Fon Arz Edenler

- Hane Halkı
- Firmalar
- Yabancılar
- Devlet

Fon Talep Edenler

- Firmalar
- Devlet
- Hane Halkı
- Yabancılar

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Sistemin Fonksiyonları

- Fon Transferi
- İşlem Maliyetlerinden Minimize Etme
- Asimetrik Bilgi Sorununun Minimize Etme
- Gömüleme Eğilimini Azaltma
- Vade, Miktar ve Risk Ayarlama

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Sistemin Önemi

- Finansal sistem ya olmasaydı?
- Fonların transfer edildiği sistem, Finansal sistemdir.
- Fon neden önemli ?

Fonun fiyatı

Fiyat – miktar ilişkisi

Faiz

Yatırım

- Faiz yatırımın maliyetidir.
- *Fon Transferinin Sonuçları:*

Fon, Yatırım, Sermaye Stoğu, Üretim, Gelir, Refah

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Sistemin Önemi

- Faiz yatırımın maliyetidir.
- *Fon Transferinin Sonuçları:*

Fon

Yatırım

Sermaye Stoğu

Üretim

Gelir

Refah

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Gelişme

- Fon transferi kadar önemli olan, fonların daha etkin transferidir. (Finansal Gelişme)
- Finansal Gelişme:
Sistemin fonksiyonlarını daha iyi yerine getirmesidir.

Finansal Sistemin Fonksiyonları

- Fon Transferi
- İşlem Maliyetlerinden Minimize Etme
- Asimetrik Bilgi Sorununun Minimize Etme
- Gömüleme Eğilimini Azaltma
- Vade, Miktar ve Risk Ayarlama

Para Teorisi

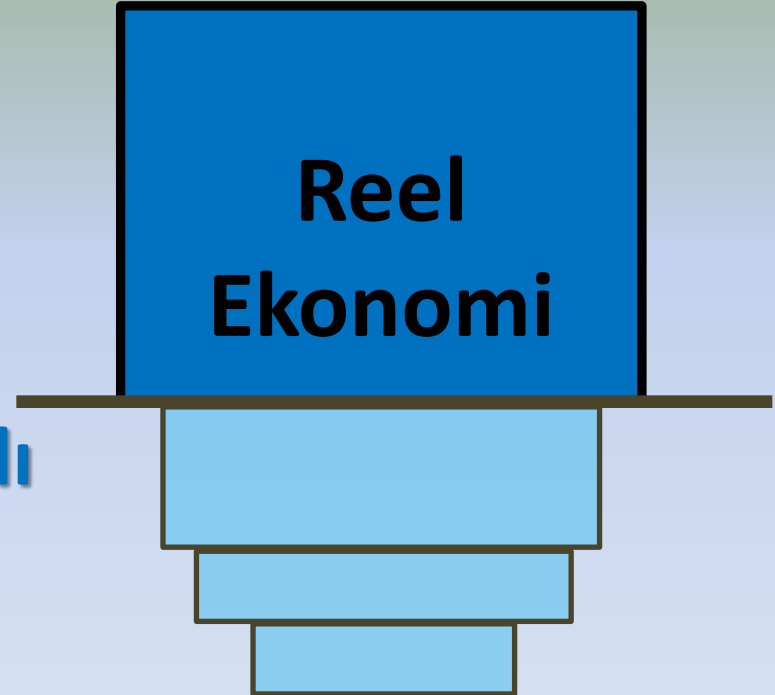
Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Derinleşme

- Fon transferi kadar önemli olan, fonların daha etkin transferidir.

Temel ne kadar **sağlam** ise, inşa edilen bina o kadar büyük ve **dayanıklı** olur.

Finansal Gelişme Göstergeleri?

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Gelişme

- Finans - ekonomi ilişkisinde literatürün söylediği;
 - ✓ Arz itişli,
 - ✓ Talep çekişli
 - ✓ İki yönlü

Türkiye ve diğer ekonomiler üzerine yapılan bir çok çalışma, bu etkiyi **kanıtlamıştır**.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Piyasalar

- Finansal piyasalar amaçlarına ve işlevlerine göre farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır.
- Finansal piyasaları, «birincil ve ikincil piyasalar», «organize ve tezgah üstü piyasalar» ve «para ve sermaye piyasaları» şeklinde sınıflandırabiliriz.

Finansal Sistem

Finansal Piyasalar

Piyasaya Çıkış Durumuna Göre Finansal Piyasalar

- **Birincil Piyasalar:** ilk kez dolaşıma çıkan finansal araçların alım satımının yapıldığı ve fon değişiminin gerçekleştiği piyasalardır.
- **İkincil Piyasa:** Daha önce ihraç edilmiş menkul kıymetlerin, yatırımcılar arasında tekrar tekrar alım satıma konu olduğu piyasalar ikincil piyasalardır.

Hangi Piyasa Daha Önemli?

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Piyasalar

Fiziksel Durumuna Göre Finansal Piyasalar

- **Organize Piyasalar:** Arz ve talep edenlerin resmî olarak belirlenmiş fiziksel alanlarda bulunduğu ve işlemlerin oluşması için belli kurum ve kuruluşların denetimi ve gözetimine tabi olan piyasalar.
- **Tezgâh Üstü Piyasalar:** Genel olarak menkul kıymetlerin borsalar dışında işlem gördüğü piyasalar.

Finansal Sistem

Finansal Piyasalar

Vade Durumuna Göre Finansal Piyasalar

- **Para Piyasası:** Kısa vadeli (genellikle bir yıldan kısa vadeye sahip) menkul kıymetlerin alınıp satıldığı piyasalardır.
- **Sermaye Piyasası:** Orta ve uzun vadeli (bir yıl ve daha uzun süreli) menkul kıymetlerin alınıp satıldığı piyasalardır.

Hisse senedi hangi piyasada işlem görür?

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Araçlar

Sahiplik ve el değıştirme olgusunu kanıtlayan, fon aktarım koşullarını ortaya koyan, alacak veya mülkiyet ilişkilerini yansıtan belgeler.

- ✓ Para Piyasası Araçları
- ✓ Sermaye Piyasası Araçları

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Para Piyasası Araçları

- ✓ Hazine Bonosu
- ✓ Finansman Bonosu
- ✓ Varlığa Dayalı Menkul Kıymet
- ✓ Yatırım Fonu Katılım Belgeleri
- ✓ Repo/Ters Repo
- ✓ Mevduat Sertifikaları

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Para Piyasası Araçları

- ✓ **Hazine Bonosu:** Vadesi bir yıldan kısa olan ve iskontoyla satılan devlete ait iç borçlanma senetler.
- ✓ **Finansman bonosu:** Büyük bankalar ve iyi tanınmış ve itibarlı şirketler tarafından ihraç edilen kısa vadeli borçlanma araçları.
- ✓ **Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler:** İhraç eden kurumun kendi ticari işlemlerinden doğan veya devraldığı alacakları karşılığında ihraç edilen menkul kıymetlerdir.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Para Piyasası Araçları

- ✓ **Yatırım fonu katılma belgeleri:** Yatırımcının fonun portföyüne ortak olmasını sağlayan belgeler.
- ✓ **Mevduat Sertifikaları:** Bankalara belirli bir vadeyle yatırılan paralar karşılığında, mevduat sahibine yatırdığı paranın tutarını ve vadesini göstermek üzere verilen hamiline yazılı bir belge.
- ✓ **Repo:** Menkul kıymetlerin geri alım taahhüdüyle satışı anlaşması. **Ters Repo:** Menkul kıymetlerin geri satış taahhüdüyle alımı anlaşması.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Sermaye Piyasası Araçları

- ✓ Hisse Senetleri
- ✓ Tahvil
- ✓ Kar-Zarar Ortaklığı Belgeleri
- ✓ Gelir Ortaklığı senetleri
- ✓ Eurobond (Euro-tahviller)

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Sermaye Piyasası Araçları

- ✓ **Hisse Senetleri:** Anonim şirketlerdeki hissedarlığı belgelendirmek amacıyla çıkarılan, şirket sermayesinin birbirine eşit paylarından bir parçasını temsil eden menkul kıymet.
- ✓ **Tahvil:** Devletin ve anonim şirketlerin bir yıldan uzun vadeyle ödünç para bulmak amacıyla çıkardıkları borç senetleridir.

Finansal Sistem

Sermaye Piyasası Araçları

- ✓ **Kar ve Zarar Ortaklığı Belgesi:** Faiz kavramı ile kar ve zarara ortak olma kavramının ikame edildiği ve anonim ortaklıklara belli fonlar yatırarak karşılığında kar elde etmek arzusunun yarattığı bir menkul kıymettir.
- ✓ **Gelir Ortaklığı senetleri:** Çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına ait alt yapı tesislerinin gelirlerine ortak olması için Kamu Ortaklığı İdaresi tarafından ihraç edilen menkul kıymetler.
- ✓ **Eurobond:** Yabancı bir ülkede ihraç edilen tahviller.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Aracılar

- ✓ Ticaret Bankaları
- ✓ Kredi Birlikleri
- ✓ **Katılım Bankaları**
- ✓ Tasarruf ve Kredi Birlikleri
- ✓ Kalkınma ve Yatırım Bankaları
- ✓ Sosyal Güvenlik Kurumları
- ✓ Sigorta Şirketleri
- ✓ Finansman Şirketleri
- ✓ Yatırım Fonları ve Ortaklıkları

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Aracılar

- ✓ **Ticaret Bankaları:** Mevduat bankaları.
- ✓ **Kredi Birlikleri:** Üyelerinden topladığı mevduatı, yine üyelerine kredi olarak dağıtan kurumlardır.
- ✓ **Tasarruf ve Kredi Birlikleri:** Mevduat şeklinde fon toplayan, mesken ve ticari konut sektörüne ipotek karşılığı kredi açan kuruluşlar.
- ✓ **Kalkınma ve Yatırım Bankaları:** Kalkınma bankaları, gelişmiş ülkelerden yapılacak teknoloji ve sermaye transferlerinde, kuruluşlara yardımcı olan, fonları uzun vadeli kredilere dönüştüren kurumlar. Yatırım Bankaları, yatırım danışmanlığı, kurumsal fon yönetimi gibi hizmetler sunan ve gelir yapıları genel olarak alınan ücret ve komisyonlardan oluşan kurumlar.

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç

Finansal Sistem

Finansal Aracılar

- ✓ Sosyal Güvenlik Kurumları: Kamu ve özel emeklilik kurumları.
- ✓ Sigorta Şirketleri
- ✓ Finansman Şirketleri: Bireysel ve kurumsal tüketicilere otomobilden, iş ekipmanlarına, tıbbi malzemelerden ev araç gereçlerine kadar geniş bir yelpazede kredi kullandıran kurumlardır.
- ✓ Yatırım Fonları ve Ortaklıkları: Halktan toplanan paralarla, belge sahipleri hesabına çeşitli varlıklardan oluşan portföyü işletmek üzere kurulan mal varlığı olarak tanımlanmaktadır.
- ✓ **Katılım Bankaları**

Para Teorisi

Prof.Dr. Etem Hakan Ergeç